

ket, folyókat, vármegyéket, városokat s azok nevezetességeit.

Mi jelképezi hazánkat? Milyen a magyar címer? Mit jelentenek benne a háromas halom, a kettős kereszt, a négy ezüst sáv? Mit jelent a rajta lévő korona? Vörösmarty Mihály írt egy kis költeményt a magyar címerről. Mondd el!

MAGYARORSZÁG CIMERE.

Szép vagy ó, hon, bérc, völgy változnak gazdag öledben,
Téridet országos négy folyam árja szegi:
Ám természettől mindez lelketlen ajándék:
Naggyá csak fiaid szent akaratja tehet.

(Ének.) Énekeljük el *Arpád apánk* c. dalt!

(*Helyesírás és nyelvi magyarázatok.*)

Erdélyről beszélgettünk az előbb. Mit mondtunk, milyen erdők borítják az erdélyi hegyek nagyrészét? Mit tudunk a fenyőről? (Kapcsolás: *természeti ismeretek.*)

Megbeszélés alapján: A fenyőt közönségesen karácsonyfának nevezik. Sudár, egyenes törzse van. Ágai alul hosszabbak, felfelé pedig rövidebbek. Túalakú levelei sötétzöld színűek, télen sem hullanak le. Sötétbarna, pikkelyes termését toboznak nevezzük. A fenyőnek kellemes illata van. Repedezett törzséből ragadós nedv csurog ki, melynek gyanta a neve. A fenyő a hideg éghajlatot szereti. A Kárpátok oldalait rengeteg fenyőerdő borítja. A fenyő fájából különféle tárgyakat készítenek. A magas fenyőszálakat pedig építkezéseknél állványfának (gerendának) használják.

Jójj, írd a táblára:

A fenyvesekből kellemes illat árad felénk.

Mi ez, amit leírtunk? Mi a mondat? Miből áll beszédünk? Mit kell tennünk, ha gondolatainkat mások tudomására akarjuk hozni? Miből áll a mondat? Mik alkotják a szavakat? Mit kell tennünk, ha a szavakat elváltatjuk? Minden szó hány szótagból áll? Milyen hangokat ismerünk? Milyen mondat ez? (Bővített.) Miért nevezzük bővített mondatnak? Kérdezzünk az állítmányra. Az alanyra? Melyik mondatrész mondja meg az illat tulajdonságát? Kérdezzünk erre a mondatrésze is? Milyen kérdésre felel? Hogyan nevezzük az ilyen mondatrészt? Most vegyük ki a szavakat a mondatból. *A micsoda?* (Névelő.) Fenyvesekből? (Helyhatározóragos főnév.) Kellemes? (Melléknév.) Illat? (Közös főnév.) Árad? (Ige.) Felénk? (Határozó.)

Írd a táblára:

A hegyesebb karó hamar törik.

Milyen szófaj ez a szó: *hegyesebb*? Hány foka van a melléknévnek? Mondjuk ezt a melléknevet alapfokban? Kap-e va-